

ГОДИНА II.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 18.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40. А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ
НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ИЗБИРАЧИЦА.

ШАЉИВА ИГРА У 3 ЧИНА С ПЕВАЊЕМ ОД К. ТРИФКОВИЋА.

(Наставак.)

Тошица. Лагано, али не у собу, већ ступим само на праг од собе. Кад, ал' чујем неки врло занимљив разговор!

Бранко. У форми чланка?

Штанцика. У стиховима?

Тошица. Али молим, господо, то је био женски разговор!

Бранко. Дакле у течној прози!

Тошица. И тицао се вас двојице!

Бранко и Штанцика. Нас?

Тошица. Да, вас! Разговарале су се госпођица Савета и госпођица Милица.

Штанцика. Јесте л' их учили!

Тошица. Са свим добро! То јест, чуо сам их са свим добро! Оне се јадиковаху, како су несрећне у љубави, јер они, које љубе, нехају за њих!

Бранко. Понда?

Тошица. Понда је рекла Савета, не Милица, не — Савета је рекла! (За себе) Сад не знам која је рекла!

Бранко. Али шта је рекла Савета?

Тошица (за себе.) Да останем при Савети! (На глас) Савета је рекла: Ја волим, искрено волим господина Бранка!

Бранко. Она ме воли!

Тошица. За тим рече Савета — не Милица: ја опет волим искрено Штанцику.

Штанцика. Милица ме дакле заиста воли?

Тошица (за себе) Сад сам их збунио! (На глас) На које, на које... шта је оно после биле? Да! На које оду у другу собу!

Бранко (за себе) Савета ме дакле воли! Сада, кад сам се већ одважио, први корак учинио! Доцкан! Доцкан!

Штанцика (за себе) Да сам био изванстан пре, — можда би се предомислио, — али сада, сада је доцкан!

Тошица. Но — ви ћутите! (За себе) Очеvidно су збуњени!

Штанцика. Драги господине Тошице, то су девојачке мајсторије, — оне су вас спасиле, па су се чиниле као да вас не виде.

Бранко. Те се с вама мало прошалиле!

Тошица. Мислите? (За себе) Ово су ти праве крље!

ПОЈАВА СЕДМА.

Јован и пређашњи.

Јован (ступи)

Штанцика (претрчи му) А, драги Јоване!

Бранко (претрчи му) Да, Јоване, иди!

Тошица (претрчи му) Јоване кад би добри били.

Штанцика. Да ме пријавите госпођи.

Бранко. А не госпођи већ господину.

Тошица. Госпођици, драги Јоване, госпођици!

Штанцика. Госпођи сам рекао!

Бранко. Господину, јесте ли чули!

Тошица. Ама, кажем вам, госпођици!

Јован. Али молим, господо, ја сад тегнезнам!

Штанцика. За име Божије, то је бар јасно: пријавите ме госпођи Соколовићки!

Јован. Разумем госпођи Соколовићки! (Пође)

Бранко. Ама стан'те, прајавите ме господину Соколовићу!

Јован. Разумем — господину Соколовићу! (Пође)
Тошица. Стан'те мало! Пријавите ме госпођици Соколовићевој.

Јован. Разумем! То јест, то јест, сад опет не разумем!

Шранцика, Бранко и Тошица (дрекну заједно)
 Не разумете?

Јован. Разумем, разумем! (За себе) Само што опет не разумем! (Оде).

ПОЈАВА ОСМА.

Пређашњи, за тим Соколовић, а после Соколовићка.

Тошица. Ако то није сметењак! Овака створења могла би човека довести до крајности. Ја кажем, човек је најбоље послужен, кад се послужи сам!

Штанцика. Ви бисте, господине Тошице, и у томе случају имали лудога слугу! (Наставиће се.)

СЕДАМ ВЕЛИКИХ ВАТАРА.

Добро ће бити да се у данашње доба, када се често несреће догађају, сетимо онога, што се збило у прошлости, те да упоредимо садање са пређашњим временом, како би нам се узбуђеност утишала, како би постали мирнији, и како се не би омаловажавали.

Од свију ватара, које су уништавале зграде људске и којих небројно беше, имаде седам, које су најзнаменитије, како с тога, што су највеће, тако с тога, што им последице беху најстраховитије. То беху ватре што су спалиле Ниниву, Картагу, Рим, Цариград, Лондон, Москву и Чикаго.

Из описивања, које остаде од јелинских писаца о разорењу Ниниве, престонице некадање асирске државе у Азији, не може се потањко сазнати, како је изгорела ова велика „варош божија“. Тек кад Лојар и Бота почеше копати развалине мозулске, дознаде свет више о развалима нинивским. Зид од десет енглеских миља опкољавао је безбројне палате; палате и храмови беху тако велики, да их нема већих ни у Америци. И све, све те зграде уништио је пожар тако, да се једва сада од њих трага налази. Осим пожара било је ту још и клања и харања.

О пожару Картаге, престонице пунске државе у Африци, имамо живљу, познатију слику, јер су га савремењаци описали. По што је шест дана трајала борба по улицама, заузме гвоздени Сципијон Емилијан, римски вођ, престоницу африканску. Тада настадоше ужаси, које се перо устручава описати, за тим се запали ватра, која је трајала седамнаест дана.

Иста је така била ватра, којом је изгорео Рим, главни град славних Римљана, што га запалише Вандали јуна месеца 455. године после Христа.

Требала би читава књига, кад бисмо хтели описати незгоде, које је огањ причинио несретном граду константиновом, Цариграду. Две године пре смрти цара Јустинијана, који беше по имену Управда, изгори први пут ова „господарица два света“. А колико пута после тога? Ко ће то да наброји! Толико се зна, да је најстрашнији био онај огањ, којег је у Цариграду потпалио султан Мухамед 29. (17) маја 1453. Бесни Турци, који заузеше град, нису били милостивији од сципијонових леђиона и гензерихових по избор делија.

Страшан је био пожар Лондона, престонице у Енглеској, септембра месеца 1666. У толико страшнији, јер је дошао одмах после куге. Али ту бар није било онога, што је настрашније, а то је бедне, ервиједне војске.

Тога није било ни када је горела „мати Русије“ Москва. Страхота је била у толико мања, што су је Руси од своје воље запалили. Иначе је ова ватра била огромнија него ли у Чикагу и Бостону, које две вароши леже у Америци. Петнаестог септембра 1812. г. око 1. сахата у јутру почела је Москва горети, и то на више него ли 200 места. Ватра је трајала дуже него ли осам дана. Од 2600 кућа од камена остало је напоследку само 525, а од 6600 дрвених, само 1797.

Ватра у Чикагу, што се догодила октобра 1871., била је мања од свију ових, и није толико трајала нити је толико кућа уништила. У Бостону била је још мања.

Чикаго није претрпио страхоте, које је Нинива и Картага, али је и он и Бостон изгубио толико еспапа, као ни једна варош од како је света и века!

Э Д И С Т И Њ И. Э

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Максим Црнојевић) приказан је у петак 2. фебруара. Познат комад, али са промењеном представљачком снагом. Од женских беше Маринковића врло добра Јевросима, особито при крају. Маринковићева се управо одликовала тога вечера као Филета; нека још само певањем ојача глас, па ће слабо којој уступати у оваким улогама. Анђелија беше у рукама дилетанткиње г-ђице М. Станишићеве. То није баш од са свим лаким улога ни за глумицу а камо ли за почетницу, с тога смо страховали, видећи у томе као неко хазардовање; али приказивачица с тврдом вољом, марљивошћу, даром и релативном вештином исплива срећно крају. Из почетка конверсација иђаше добро; касније се, место вијугања страсти, помалаше мало — лепа декламација; али на свршетку је врло добро изразила јаки душевни потрес. Станишићева је на глумионици лепа, интелигентна појава — са пријатним алтом — која много обећава. — Од мушких беше Зорић стари добар дужд. Лукић је доста добро почео улогу Ивову, само у моментима гњева беше сувише добричина. Али нас је пријатно изненадио Недељковић као Максим. Он није скоро прочуо и приказао свој задатак тако добро као овога пута. Овај је глумац у неколико друкчије схватио и извео ту своју улогу. У галерији слика показао је, да се и тихошћу може постићи велик учин. Недељковић је тога вечера очиглаво, да није стационаран, и да ту улогу може бројити међу своје најбоље. О целој представи може се рећи, да је добро испала преко очекивања. Б.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Народно позориште у Загребу) „Нар. Нов.“ нишу: „Одавта већ не проговорисмо о нашем народном позоришту. Разлог је томе, што су у последње време или стари комади понављани, или такве игре давале, које се само у покладно време радо гледају. Али у суботу осмога фебруара приказана је у корист г. Фрајденрајха позоришна игра, која је заслужила, да се на њу нарочито осврнемо. То је „Закупник остраник“ драма у четири чина с францускога по Гравену. Чином наличи овај комад на бирхцајферичине комаде: романтичан је и пун ефекта. Представа је трајала пуна четири сахата, једно, што је радња епизодама развучена, а друго што и сама представа, и ако се може за њу рећи да је у целисти успела, није била прецизна. Г. Фрајденрајх имао је насловну улогу у својим рукама. У њега је толико рутине, да сваку улогу може ваљано представљати, па му је и ова пошла за руком. Међу тим за цело му не ћемо оправдану чезњу за славом повредити, ако приметимо да улоге наивне младости и неiskusности (Naturburschen—Rollen) не спадају међу оне, које г. Фрајденрајх добро игра. Уопште ми бисмо нашим глумцима световали, да нарочиту бригу поклоне модулацији гласа, да се одуче изговарања кроз нос, да се чувају растезања речи, које се наглашјујура-

ди ефекта. У том је погледу на нашој позорници зла навика, која и ако има утицаја на свет на галерији ипак се мора критиком строго осудити, јер није уметност, него прост „Coulissenreisserei“.

М У З И К А.

* (Матилда Малингерова.) Гласовита певачица Матилда Малингерова, која је о трошку хрватске краљевине изображена, показала се веома незахвална према својој домовини. У тој ствари нишу „Нар. Нов.“ ово: „О госпођи Малингерој.“ — кр. пруској коморској певачици“, која је зимус певала у Петрограду, јавио је ових дана један наш лист, да ће месеца априла доћи у Загреб да пева у нашој опери. Како смо ми извештени, овај глас, на жалост, није истинит. Госпођа Малингерова у Загребу васпитана и хрватским новцем изображена, мисли на све пре него на захвалност или на дужности хрватске „родољубице“.

Око половице прошле године сетила је кр. зем. влада г. Малингерову на реверс, који је п. 1863. потписала, кад је хрватским новцем послана на прашку конзерваторију, те је позове, да својој обвези према земљи одговори. Г. Малингерова пустила је свога мужа, неког барона Шимелфенига, да у њезино име одговори, да је она готова месеца јула или августа, за које време није нигде ангажована, доћи у Загреб да пева, али само као „гост“ и то у циглих осам представа под условом, да јој се за сваку представу даде награда од — 500. форината, и да јој се врати реверс. Предавши овај одговор управи народнога позоришта, кр. зем. влада позвала је при свршетку прошле године г. Малингерову изнова, да одговори својој дужности по реверсу, да дође у хрватску оперу као примадона. На други овај позив одговорио је малингерићин муж управо импертинентно, да његова жена, рођена Немица, не разуме хрватскога језика, да се не бави „словима од те врсте“, а он, барон Шимелфениг, да не ће од сада одговорити ни на једно писмо, које није управљено на њега, него на његову жену.

На таку безобразност одлучила је кр. земаљска влада узети друге мере, те је, како чујемо, ових дана преко ц. и кр. посланишта управила на г. Малингерову последњи позив, да својим дужностима у року од три недеље дана, по што тај позив прими, одговори, иначе да ће кр. зем. влада ради накнаде трошкова поћићи парницу против ње“.

С И Т Н И Ц Е.

* (Глава аша). У Стајницу у Штирској звонило је неколико сељака у велико звоно од 76 центата, кад у један мах паде из звона крајак од клатна неком дечаку на врх главе. У први мах помислише сви, да је дечаку крај, јер је крајак од клатна имао до педесет фуната, ал' јест, чврста је глава у дечака, гвозђе му је само пропарало шешир, а на глави ни трага од ударца.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

27. ПРЕСТАВА

У ПРЕТПЛАТИ 16.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 8. ФЕБРУАРА 1873.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

О Н А Ј Е Л У Д А.

ДРАМА У 2 РАДЉЕ, НАПИСАО МЕЛВИЉ, С НЕМАЧКОГ ПРЕВЕО Д. ЈОСИЋ.

О С О Б Е :

Лорд Бернард Харлеј	Суботић.
Леди Ана, његова жена	Ј. Маринковића.
Нела, његова синовица	Л. Маринковића.
Доктор Јолак	Пелеш.
Лорд Меквел	Недељковић.
Сер Тома Вилкенс	Рашић.
Давид, стари слуга харлејев	Пешић.
Јонатан, пастирче	Љ. Зорића.

Г. Ћ. ПЕЛЕШ, члан народног позоришта у Београду као гост.

Између првога и другога чина свираће позоришни свирачки збор увод у оперу „Виљем Тел“, од Росинија.

У недељу 11. фебруара: „ВАМПИР И ЧИЗМАР“. Позоришна игра у 3 чина, по Ј. Сигетију пре- радио Ј. Ђорђевић. — Г. Ћ. Пелеш члан народног позоришта у Београду као гост.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 новч. а. вр. у српској народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

Од „Зборника позоришних дела“ изашло је до сад пет свезака. У првој је свесци „Школски надзорник, у другој „Шаран“, у трећој „Честитам“ и „Француско-пруски рат“, у четвртој „Крајева сеја“ а у петој „Максим Црнојевић.“ Прве две свеске стоје 20 новч., трећа 30 новч. четврта 50 новч., а пета 40 новч. а. вр.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 САХАТА.